HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

3 februarie 2021 *

„Trimitere preliminară – Achiziții publice – Procedură de atribuire a contractelor de achiziții publice – Directiva 2014/24/UE – Articolul 2 alineatul (1) punctul 4 – Autoritate contractantă – Organisme de drept public – Noțiune – Federație sportivă națională – Îndeplinirea unor necesități de interes general – Supravegherea gestionării federației de către un organism de drept public”

În cauzele conexate C-155/19 și C-156/19,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Consiglio di Stato (Consiliul de Stat, Italia), prin deciziile din 17 ianuarie 2019, primite de Curte la 22 februarie 2019, în procedurile

Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),

Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl

împotriva

De Vellis Servizi Globali Srl,

cu participarea:

Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl,

Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI),

Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC),

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, domnii N. Piçarra, D. Šváby (raportor) și S. Rodin și doamna K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 iulie 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Federazione Italiana Giuoco Calcio (FIGC), de L. Medugno și L. Mazzarelli, avvocati;

* Limba de procedură: italiana.

– pentru Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl, de V. Di Martino, avvocato;

– pentru De Vellis Servizi Globali Srl, de D. Lipani, A. Catricalà, F. Sbrana și S. Grillo, avvocati;

– pentru Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI), de S. Fidanzia și A. Gigliola, avvocati;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de D. Del Gaizo, avvocato dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de G. Gattinara, P. Ondrůšek și L. Haasbeek, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 1 octombrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 2 alineatul (1) punctul 4 literele (a) și (c) din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO 2014, L 94, p. 65).

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a două litigii între Federazione Italiana Giuoco Calcio (Federația Italiană de Fotbal, denumită în continuare „FIGC”) și Consorzio Ge.Se.Av. S. c. arl (denumită în continuare „Consorzio”), pe de o parte, și De Vellis Servizi Globali Srl, pe de altă parte, în legătură cu atribuirea unui contract în favoarea Consorzio.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Articolul 2 alineatul (1) punctul 4 din Directiva 2014/24 prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[…]

4. «organisme de drept public» înseamnă organismele care au toate caracteristicile următoare:
   (a) sunt înființate în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial;
   (b) au personalitate juridică și
   (c) sunt finanțate, în cea mai mare parte, de către stat, autorități regionale sau locale sau alte organisme de drept public; sau administrarea lor face obiectul supravegherii de către autoritățile sau organismele respective sau au un consiliu de administrație, de conducere sau de supraveghere alcătuit din membri desemnați în proporție de peste 50 % de către stat, de autorități regionale sau locale sau de alte organisme de drept public.”

Dreptul italian

Codul achizițiilor publice

4 Articolul 3 alineatul 1 litera d) din decreto legislativo n. 50 – Codice dei contratti pubblici (Decretul legislativ nr. 50 privind Codul achizițiilor publice) din 18 aprilie 2016 (supliment ordinar la GURI nr. 91 din 19 aprilie 2016, denumit în continuare „Codul achizițiilor publice”) prevede:

„În sensul prezentului cod, se aplică următoarele definiții:

[…]

d) «organism de drept public» înseamnă orice organism, chiar și sub forma juridică a unei societăți, care figurează în lista neexhaustivă cuprinsă în anexa IV:
   l) este înființat în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial;
   2) are personalitate juridică

și

   3) activitatea sa este finanțată, în cea mai mare parte, de stat, de autorități regionale sau locale ori de alte organisme de drept public sau administrarea sa face obiectul supravegherii de către acestea, autoritățile sau organismele respective sau are un consiliu de administrație, de conducere sau de supraveghere alcătuit din membri desemnați în proporție de peste 50 % de către stat, de autorități regionale sau locale sau de alte organisme de drept public.”

Decretul-lege nr. 220

5 Articolul 1 din decreto-legge n. 220 – Disposizioni urgenti in materia di giustizia sportiva (Decretul-lege nr. 220 privind dispoziții urgente privind justiția sportivă) din 19 august 2003 (GURI nr. 192 din 20 august 2003), transformat în lege, după modificări, prin articolul 1 din legge n. 208 (Legea nr. 208) din 17 octombrie 2003 (GURI nr. 243 din 18 octombrie 2003), prevede:

„1. Republica recunoaște și favorizează autonomia dreptului național al sportului ca expresie a dreptului internațional al sportului din cadrul Comitetului Internațional Olimpic.

2. Raporturile dintre dreptul sportului și dreptul Republicii sunt reglementate pe baza principiului autonomiei, cu excepția cazurilor în care prezintă relevanță pentru ordinea juridică a Republicii anumite situații subiective legate de dreptul sportului.”

Decretul legislativ nr. 242

6 Articolul 1 din decreto legislativo n. 242 – Riordino del Comitato olimpico nazionale italiano – CONI, a norma dell’articolo 11 della legge 15 marzo 1997, n. 59 (Decretul legislativ nr. 242 privind reorganizarea Comitetului Național Olimpic italian – Coni, conform articolului 11 din Legea nr. 59 din 15 martie 1997) din 23 iulie 1999 (GURI nr. 176 din 29 iulie 1999), în versiunea aplicabilă litigiilor principale (denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 242”), are următorul cuprins:

„1. [Comitato Olimpico Nazionale Italiano (Comitetul Național Olimpic Italian), denumit în continuare „CONI”] este dotat cu personalitate juridică de drept public, situat la Roma și aflat sub tutela Ministero per i Beni e le Attività Culturali (Ministerul Patrimoniului și Activităților Culturale, Italia).”

7 Articolul 2 alineatul 1 din decretul legislativ menționat prevede:

„CONI […] se conformează principiilor dreptului internațional al sportului, în acord cu deciziile și directivele adoptate de Comitetul Internațional Olimpic, denumit în continuare «CIO». Acesta este responsabil de organizarea și consolidarea sportului național și în special de pregătirea atleților și asigurarea mijloacelor adecvate pentru Jocurile Olimpice și pentru toate celelalte evenimente sportive naționale sau internaționale care vizează pregătirea olimpică. Acesta este responsabil de asemenea, în cadrul dreptului sportului […], de adoptarea unor măsuri pentru prevenirea și eliminarea consumului de substanțe care modifică performanța fizică naturală a sportivilor în activitățile sportive, precum și de promovarea diseminării maxime a activităților sportive […], în limitele stabilite de decreto del Presidente della Repubblica n. 616 (Decretul Președintelui Republicii nr. 616) din 24 iulie 1977. […]”

8 Articolul 4 alineatele 1 și 2 din același decret legislativ prevede:

„1. Consiliul național este compus din:

a) președintele CONI, care se află la conducerea acestuia;

b) președinții federațiilor sportive naționale;

c) membrii italieni ai CIO;

d) atleți și tehnicieni din domeniul sportiv reprezentând federațiile sportive naționale și disciplinele sportive asociate, cu condiția să nu fi făcut niciodată obiectul unei sancțiuni constând în suspendarea activității sportive ca urmare a recurgerii la substanțe care modifică performanțele fizice naturale în cursul activităților sportive;

[…]

2. Reprezentanții federațiilor [sportive naționale], stabiliți în cadrul sporturilor olimpice, trebuie să reprezinte majoritatea votanților din cadrul consiliului național al CONI.”

9 Articolul 5 din Decretul legislativ nr. 242 prevede:

„1. În conformitate cu deciziile și cu directivele CIO, consiliul național acționează în favoarea diseminării spiritului olimpic și reglementează și coordonează activitatea sportivă națională, armonizând din această perspectivă acțiunile întreprinse de federațiile sportive naționale și disciplinele sportive naționale.

[…]

2. Consiliul național are drept misiune:

a) adoptarea statutului și a celorlalte acte normative care intră în domeniul său de competență, precum și a directivelor privind interpretarea și aplicarea normelor în vigoare;

b) stabilirea principiilor fundamentale pe care trebuie să le respecte, pentru obținerea recunoașterii lor în scopuri sportive, statutul federațiilor sportive naționale, al federațiilor sportive asociate, al entităților de promovare a sportului, precum și al asociațiilor și al societăților sportive;

c) adoptarea deciziilor de recunoaștere, în scopuri sportive, a federațiilor sportive naționale, a societăților și asociațiilor sportive, a entităților de promovare a sportului, a asociațiilor caritabile și a altor federații sportive asociate CONI și federațiilor, pe baza criteriilor stabilite în statut […];

[…]

e) definirea criteriilor și a condițiilor care reglementează exercitarea controalelor asupra federațiilor sportive naționale, a disciplinelor sportive asociate și a entităților recunoscute ca fiind de promovare sportivă;

[…]

e-ter) adoptarea, la propunerea comisiei naționale, a deciziilor de punere sub tutelă a federațiilor sportive naționale sau a disciplinelor sportive asociate în caz de nereguli grave în gestiune sau de încălcări grave ale dreptului sportului de către organele de conducere, în cazul unei imposibilități constatate de funcționare a acestora din urmă sau în cazul în care nu sunt garantate lansarea și desfășurarea în bune condiții a competițiilor sportive naționale;

[…]”

10 Potrivit articolului 6 alineatul 1 din acest decret legislativ:

„Comisia națională este compusă din:

a) președintele CONI, care se află la conducerea acestuia;

b) membrii italieni ai CIO;

c) 10 reprezentanți ai federațiilor sportive naționale și ai disciplinelor sportive asociate;

[…]”

11 Articolul 7 din decretul legislativ menționat are următorul cuprins:

„1. Comisia națională exercită funcțiile de conducere generală a activității administrative și de gestiune a CONI, definind obiectivele și programele acestuia și verificând conformitatea rezultatelor cu orientările date.

2. Comisia națională are drept misiune:

[…]

e) exercită, pe baza criteriilor și a modalităților stabilite în conformitate cu articolul 5 alineatul 2 litera e), competența de control asupra federațiilor sportive naționale, a disciplinelor sportive asociate și a entităților recunoscute ca fiind de promovare sportivă în ceea ce privește organizarea periodică a competițiilor, pregătirea olimpică, activitatea sportivă de nivel înalt și utilizarea asistenței financiare menționate la litera d) a prezentului alineat;

f) propune consiliului național punerea sub tutelă a federațiilor sportive naționale sau a disciplinelor sportive asociate în cazul unor nereguli grave constatate în gestiune sau al unor încălcări grave ale dreptului sportului de către organele de conducere sau în cazul imposibilității constatate de funcționare a acestora din urmă sau în cazul în care cerințele legale nu ar fi respectate pentru a garanta lansarea și desfășurarea în bune condiții a competițiilor sportive naționale;

[…]”

12 Articolul 15 alineatele 1-6 din același decret legislativ prevede:

„1. Federațiile sportive naționale și disciplinele sportive asociate își desfășoară activitatea sportivă în conformitate cu deciziile și directivele CIO, ale federațiilor internaționale și ale CONI, ținând seama și de caracterul public al anumitor categorii de activități menționate în statutul CONI. La acestea participă societăți și asociații sportive și, numai în cazurile prevăzute de statutul federațiilor sportive naționale și al disciplinelor sportive asociate în legătură cu această activitate specifică, și membri individuali.

2. Federațiile sportive naționale și disciplinele sportive asociate au natura unei asociații dotate cu personalitate juridică de drept privat. Acestea nu urmăresc un scop lucrativ și sunt supuse, în lipsa unor dispoziții exprese ale prezentului decret, dispozițiilor Codului civil și celor adoptate pentru punerea în aplicare a acestuia.

3. Bilanțurile federațiilor sportive naționale și ale disciplinelor sportive asociate sunt aprobate anual de organul de administrare al federației și sunt supuse aprobării comisiei naționale a CONI. În cazul unui aviz negativ din partea auditorilor federației sau ai federației asociate ori în cazul neaprobării de către comisia națională a CONI, adunarea societăților și a asociaților va trebui să fie convocată pentru a se pronunța cu privire la aprobarea bilanțului.

4. Adunarea care alege organele de conducere efectuează aprobarea programelor bugetare de orientare ale organului de administrare, care vor fi supuse controlului adunării la sfârșitul fiecărei perioade de patru ani și a mandatului pentru care au fost aprobate.

5. Federațiile sportive naționale și disciplinele sportive asociate sunt recunoscute, în scopuri sportive, de consiliul național.

6. Recunoașterea personalității juridice de drept privat a noilor federații sportive naționale și a disciplinelor sportive asociate se acordă în conformitate cu decreto del Presidente della Repubblica n. 361 (Decretul Președintelui Republicii nr. 361) din 10 februarie 2000, după recunoașterea prealabilă, în scopuri sportive, de către consiliul național.

[…]”

13 Articolul 16 alineatul 1 din Decretul legislativ nr. 242 prevede:

„Federațiile sportive naționale și disciplinele sportive asociate sunt guvernate de dispoziții statutare și prevăzute de regulamente pe baza principiului democrației interne, a principiului participării tuturor la activitatea sportivă în condiții de egalitate și în conformitate cu dreptul național și internațional al sportului.”

Statutul CONI

14 Articolul 1 din statutul CONI prevede:

„1. [CONI] este Confederația federațiilor sportive naționale […] și a disciplinelor sportive asociate […]

2. CONI […] este autoritatea de disciplină, de reglementare și de gestionare a activităților sportive, considerate ca element esențial al pregătirii fizice și morale a individului și ca parte integrantă a educației și a culturii naționale. […]”

15 Articolul 6 din statutul CONI prevede:

„1. Consiliul național, care este organul suprem de reprezentare a sportului italian, acționează în favoarea diseminării spiritului olimpic, asigură activitatea necesară pentru pregătirea olimpică, reglementează și coordonează activitatea sportivă națională și armonizează acțiunea federațiilor sportive naționale și a disciplinelor sportive asociate.

[…]

4. Consiliului național:

[…]

b) stabilește principiile fundamentale pe care trebuie să le respecte, pentru obținerea recunoașterii în scopuri sportive, statutul federațiilor sportive naționale, al disciplinelor sportive asociate, al entităților de promovare a sportului, al asociațiilor recunoscute ca fiind de utilitate publică, al asociațiilor și al societăților sportive și adoptă codul dreptului sportului care trebuie să fie respectat de toate federațiile sportive naționale și disciplinele sportive asociate;

c) se pronunță asupra deciziilor de recunoaștere, în scopuri sportive, a federațiilor sportive naționale, a disciplinelor sportive asociate, a entităților de promovare a sportului, a asociațiilor recunoscute ca fiind de utilitate publică, pe baza criteriilor stabilite în statute, ținând seama în acest scop de reprezentarea și de caracterul olimpic al sportului, de eventuala recunoaștere de către CIO și de tradiția sportivă a disciplinei;

[…]

e) definește criteriile și modalitățile de exercitare a controalelor efectuate de CONI asupra federațiilor sportive naționale, a disciplinelor sportive asociate și, pentru domeniile sportive, asupra entităților recunoscute ca fiind de promovare sportivă;

e1) stabilește, pentru asigurarea organizării periodice a campionatelor sportive, criteriile și modalitățile controalelor efectuate de federații asupra societăților sportive [asociate] și ale controlului de substituție efectuat de CONI în cazul unui eșec dovedit al controalelor realizate de federațiile sportive naționale;

[…]

f1) decide, la propunerea comisiei naționale, punerea sub tutelă a federațiilor sportive naționale și a disciplinelor sportive asociate în cazul unor nereguli grave constatate în gestiune sau al unor încălcări grave ale dreptului sportului de către organele de conducere sau în cazul imposibilității constatate de funcționare a acestora din urmă ori atunci când nu sunt garantate lansarea și desfășurarea în bune condiții a competițiilor sportive naționale;

[…]”

16 Articolul 7 alineatul 5 din statutul CONI prevede:

„Comisia națională:

[…]

e) pe baza criteriilor și a modalităților stabilite de consiliul național, controlează federațiile sportive naționale în ceea ce privește aspectele publice și printre altele în ceea ce privește organizarea periodică a competițiilor, pregătirea olimpică, activitatea sportivă de nivel înalt și utilizarea ajutoarelor financiare acordate și stabilește criteriile pentru atribuirea ajutoarelor financiare federațiilor;

[…]

f) propune consiliului național punerea sub tutelă a federațiilor sportive naționale și a disciplinelor sportive asociate în cazul unor nereguli grave în gestiune sau al unor încălcări grave ale dreptului sportului de către organele de conducere sau în cazul imposibilității constatate de funcționare a acestora din urmă ori atunci când federațiile sportive naționale nu au adoptat procedurile prevăzute de regulamente sau punerea sub tutelă a organelor interne competente pentru a garanta lansarea și desfășurarea în bune condiții a competițiilor sportive naționale;

[…]

g2) aprobă bugetul și programele de activitate aferente, precum și bilanțul anual al federațiilor sportive naționale și al disciplinelor sportive asociate;

[…]

h1) numește auditori care reprezintă CONI în cadrul federațiilor sportive naționale și al disciplinelor sportive asociate și în comitetele regionale ale CONI;

[…]

l) aprobă, în scopuri sportive, statutele, regulamentele de punere în aplicare a statutelor, regulamentele de drept sportiv și regulamentele antidoping ale federațiilor sportive naționale și ale disciplinelor sportive asociate, apreciind conformitatea lor cu legea, cu statutul CONI, cu principiile fundamentale, cu directivele și criteriile stabilite de consiliul național, trimițându-le, eventual, în termen de 90 de zile, federațiilor sportive naționale și disciplinelor sportive asociate pentru ca modificările necesare să fie efectuate;

[…]”

17 Articolul 20 alineatul 4 din statutul CONI are următorul cuprins:

„Federațiile sportive naționale exercită activitatea sportivă și activitățile corespunzătoare de promovare în conformitate cu deciziile și instrucțiunile CIO și ale CONI, având în vedere de asemenea dimensiunea publică a anumitor aspecte ale acestei activități. În cadrul dreptului sportului, se recunoaște o autonomie tehnică, organizatorică și de gestiune federațiilor sportive naționale sub controlul CONI.”

18 Potrivit articolului 21 din statutul CONI:

„1. CONI recunoaște federațiile sportive naționale care îndeplinesc următoarele condiții:

a) desfășurarea unei activități sportive, pe teritoriul național și pe plan internațional, inclusiv participarea la competiții și punerea în aplicare a unor programe de formare pentru atleți și tehnicieni;

b) afilierea la o federație internațională recunoscută de CIO, atunci când aceasta există, și gestionarea activității în conformitate cu Carta Olimpică și cu normele federației internaționale căreia îi aparțin;

c) un regim statutar și normativ inspirat din principiul democrației interne și al participării femeilor și a bărbaților la activitatea sportivă în condiții de egalitate și de egalitate de șanse, precum și cu respectarea rezoluțiilor și a directivelor CIO și ale CONI;

d) proceduri electorale și componența organelor de conducere în conformitate cu dispozițiile articolului 16 alineatul 2 din [Decretul legislativ nr. 242].

[…]

3. În cazul nerespectării de către o federație sportivă națională recunoscută a condițiilor prevăzute la alineatul 1 de mai sus, consiliul național al CONI deliberează cu privire la revocarea recunoașterii acordate.”

19 Articolul 22 din statutul CONI prevede:

„1. Statutele federațiilor sportive naționale trebuie să respecte principiile fundamentale stabilite de consiliul național și să urmărească în special să asigure un echilibru constant între drepturile și obligațiile sectoarelor profesionale și amatori, inclusiv între diversele categorii din același domeniu sportiv.

2. Statutele federațiilor sportive naționale definesc modalitățile care reglementează exercitarea alegerii active și pasive a atleților și a tehnicienilor sportivi, în conformitate cu recomandările CIO, precum și cu principiile fundamentale care emană de la consiliul național al CONI.

[…]

4. Adunarea de nivelul al doilea, formată din reprezentanți aleși la nivel teritorial, este autorizată în cadrul federațiilor sportive naționale care numără peste 2 000 de asociații și societăți afiliate autorizate să voteze.

5. Comisia națională dispune de 90 de zile pentru a aproba, în scopuri sportive, statutele federațiilor sportive naționale. În acest scop, comisia trebuie să evalueze conformitatea acestora cu legea, cu statutul CONI și cu principiile fundamentale stabilite de consiliul național al acestuia din urmă. În caz de neconformitate și în termen de 90 de zile de la depunerea statutului la Secretariatul General, comisia națională trimite acest document federațiilor în cauză, indicând criteriile care trebuie respectate, pentru ca modificările care se impun să fie aduse. Dacă acest termen de 90 de zile se scurge fără efectuarea unei astfel de trimiteri, se consideră că statutul federal a fost aprobat. Dacă federațiile sportive naționale nu își modifică statutul în sensul indicat, comisia națională poate desemna un comisar ad-hoc și, în cazurile cele mai grave, după punerea în întârziere, poate revoca recunoașterea.

5-bis. Statutele definesc competențele de supraveghere și de control care pot fi exercitate de federații având în vedere caracteristicile asociative ale structurii acestora.

[…]”

20 Articolul 23 din statutul CONI prevede:

„1. În temeiul Decretului legislativ nr. 242, cu modificările și completările ulterioare, în afara activităților al căror caracter public este prevăzut în mod expres de lege, au caracter public doar activitățile federațiilor sportive naționale care țin de admiterea și afilierea unor societăți, a unor asociații sportive, precum și a unor membri individuali, de revocarea cu orice titlu și de modificarea deciziilor privind admiterea sau afilierea, de controlul cu privire la desfășurarea în condiții bune a competițiilor și a campionatelor sportive profesioniste, de utilizarea subvențiilor publice și de prevenirea și sancționarea dopajului, precum și de activitățile aferente pregătirii olimpice și de nivel înalt, de formarea tehnicienilor și de utilizarea și gestionarea echipamentelor sportive publice.

1-bis. În contextul exercitării activităților cu caracter public menționate la alineatul 1, federațiile sportive naționale se conformează directivelor și controalelor CONI și funcționează cu respectarea principiilor imparțialității și transparenței. Caracterul public al activității nu modifică cu nimic regimul ordinar de drept privat al actelor individuale și al situațiilor juridice subiective conexe supuse acestuia.

1-ter. Comisia națională stabilește criteriile și procedurile pentru a asigura că deciziile federațiilor sunt conforme cu programele CONI în ceea ce privește competitivitatea echipelor naționale, protejarea patrimoniului sportiv național și a identității sale specifice și necesitatea de a asigura o gestiune internă eficientă.

2. Pe baza criteriilor și a modalităților stabilite de consiliul național, comisia națională aprobă bugetele federațiilor sportive naționale și stabilește contribuțiile financiare alocate acestora din urmă. În această privință, ea poate defini sectoare particulare de alocare, acordând o atenție specială promovării sportului pentru tineri, pregătirii pentru Jocurile Olimpice și pentru activitatea sportivă de nivel înalt.

3. Comisia națională supraveghează buna funcționare a federațiilor sportive naționale. În cazul unor nereguli grave constatate în gestiune sau al unor încălcări grave ale dreptului sportului săvârșite de organismele de conducere, în cazul în care imposibilității dovedite de funcționare sau atunci când lansarea și desfășurarea în condiții bune a competițiilor sportive nu este garantată, comisia națională propune consiliului național numirea unui comisar.”

Litigiile principale și întrebările preliminare

21 De Vellis Servizi Globali a fost invitată să participe la o procedură negociată organizată de FIGC pentru atribuirea serviciilor de încărcare, descărcare și transportare a bagajelor pentru a răspunde necesităților ivite la însoțirea echipelor naționale de fotbal și la depozitul FIGC din Roma (Italia) pentru o durată de trei ani. Întrucât, în urma acestei proceduri, contractul a fost atribuit Consorzio, De Vellis Servizi Globali a contestat la Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio, Italia) modalitățile de desfășurare a acestei proceduri, susținând că FIGC trebuia să fie considerată un organism de drept public în sensul articolului 3 alineatul 1 litera d) din Codul achizițiilor publice și ar fi trebuit astfel să respecte normele de publicitate prevăzute de acest cod.

22 Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio) a admis acțiunea formulată de De Vellis Servizi Globali și a anulat atribuirea contractului respectiv în favoarea Consorzio.

23 FIGC și Consorzio au declarat fiecare apel împotriva hotărârii pronunțate de această instanță la Consiglio di Stato (Consiliul de Stat, Italia). Ambele contestă premisa potrivit căreia FIGC ar trebui calificată drept „organism de drept public”, precum și, prin urmare, competența instanței administrative și admiterea acțiunii de către Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Tribunalul Administrativ Regional din Lazio).

24 Instanța de trimitere arată că, pentru a stabili dacă instanțele administrative italiene sunt competente pentru a se pronunța cu privire la acest litigiu și dacă FIGC avea obligația să aplice normele privind atribuirea contractelor de achiziții publice, este necesar să se decidă în prealabil dacă aceasta poate fi calificată drept „organism de drept public”, în sensul articolului 3 alineatul 1 litera d) din Codul contractelor de achiziții publice, care transpune articolul 2 alineatul (1) punctul 4 din Directiva 2014/24.

25 În special, instanța de trimitere se întreabă, în primul rând, dacă FIGC îndeplinește condiția, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (a) din Directiva 2014/24, potrivit căreia prin „organism de drept public” se înțelege orice organism care a fost înființat pentru a răspunde în mod specific unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial.

26 În această privință, instanța de trimitere arată, pe de o parte, că, în calitate de federație sportivă națională, FIGC este o entitate de drept privat cu personalitate juridică, pe care statul se limitează să o recunoască potrivit schemelor procedurale de recunoaștere a persoanelor juridice de drept privat și al cărei caracter public al anumitor activități nu modifică regimul ordinar de drept privat căruia îi este supusă. În plus, ținând seama de capacitatea sa de autofinanțare și în lumina Hotărârii din 15 ianuarie 1998, Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1998:4), alte activități decât misiunile cu caracter public care îi sunt încredințate pe baza unei liste exhaustive ar putea fi considerate ca ținând de capacitatea sa generală de drept privat independent de obligația sa de a îndeplini aceste misiuni.

27 Pe de altă parte, instanța de trimitere explică faptul că ar fi de asemenea posibil să se considere că această calificare formală *ex lege* nu este determinantă, în măsura în care federațiile sportive naționale supuse competențelor de supraveghere ale CONI sunt ținute de lege să îndeplinească finalitățile de interes public care rezultă în mod exhaustiv din articolul 23 din statutul CONI, să se conformeze directivelor și controalelor CONI, să facă obiectul unei recunoașteri în scopuri sportive din partea acestuia din urmă, precum și să respecte principiile imparțialității și transparenței. În aceste condiții, s-ar putea considera că orice activitate accesorie precum serviciile de încărcare, descărcare și transportare a bagajelor are un caracter funcțional în raport cu misiunile cu caracter public până la punctul de a fi parte integrantă din acestea.

28 În al doilea rând, deși arată că FIGC nu se încadrează în prima și a treia ipoteză cu caracter alternativ avută în vedere la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (c) din Directiva 2014/24, instanța de trimitere ridică problema dacă această federație îndeplinește condiția prevăzută de a doua ipoteză cu caracter alternativ, potrivit căreia, pentru ca o entitate să poată fi calificată drept organism de drept public, gestiunea sa trebuie să fie supusă controlului unei autorități publice precum CONI.

29 În această privință, instanța de trimitere arată că CONI, el însuși supus tutelei exercitate de Ministro per i beni e attività culturali (ministrul Patrimoniului și Activităților Culturale), dispune, în privința federațiilor sportive naționale precum FIGC, de diferite competențe, cum sunt competențele de recunoaștere în scopuri sportive, de control și de conducere a activităților cu caracter public, precum și de aprobare a bilanțurilor anuale și de punere sub tutelă.

30 Aceasta subliniază însă de asemenea că FIGC ar putea fi considerată ca nefiind sub influența dominantă a CONI ca urmare a faptului că federațiile sportive naționale participă la organele supreme ale CONI și că competențele CONI în privința lor nu constituie supravegherea exercitată în mod obișnuit asupra organismelor de drept public, aprobarea bilanțurilor anuale limitându-se în special la verificarea utilizării contribuțiilor publice.

31 În aceste condiții, Consiglio di Stato (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare, formulate în termeni identici în cauzele C-155/19 și C-156/19:

„1) a) Având în vedere caracteristicile reglementării interne privind ordinea juridică sportivă, [FIGC] poate fi calificată drept organism de drept public, întrucât a fost înființată în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial?

b) În special, ca urmare a recunoașterii în scopuri sportive a acestei entități publice naționale, este îndeplinită în privința [FIGC] condiția teleologică referitoare la recunoașterea sa ca organism de drept public, chiar în lipsa unui act oficial de înființare a unei administrații publice și în pofida bazei asociative a [FIGC], în considerarea includerii acesteia într-o ordine juridică de specialitate (sportivă) organizată în conformitate cu modele de drept public și în considerarea obligației de a respecta principiile și normele elaborate de [CONI] și de organizațiile sportive internaționale?

c) În plus, se poate constata îndeplinirea acestei condiții în privința unei federații sportive precum [FIGC], care are capacitate de autofinanțare, în ceea ce privește o activitate care nu este de drept public, precum cea dedusă judecății, sau, dimpotrivă, trebuie să se considere că prevalează cerința de a asigura în orice caz aplicarea normelor privind achizițiile publice la atribuirea în favoarea unor terți a oricărui tip de contract de către această entitate?

2) a) În temeiul raporturilor juridice existente între CONI și FIGC […], cel dintâi exercită asupra celei de a doua o influență dominantă, având în vedere competențele legale de recunoaștere în scopuri sportive a societății, de aprobare a bugetelor anuale, de supraveghere a gestiunii și a funcționării corecte a organelor și de plasare a entității sub administrare judiciară?

b) Dimpotrivă, astfel de competențe nu sunt suficiente pentru a constata îndeplinirea condiției privind influența publică dominantă proprie organismului de drept public, ca urmare a participării autorizate a președinților și a reprezentanților federațiilor sportive la principalele organe ale [CONI]?”

32 Prin decizia președintelui Curții din 2 aprilie 2019, cauzele C-155/19 și C-156/19 au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

33 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (a) din Directiva 2014/24 trebuie interpretat în sensul că se poate considera că o entitate care îndeplinește misiuni cu caracter public definite în mod exhaustiv de dreptul național a fost înființată în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial, în sensul acestei dispoziții, chiar dacă aceasta nu a fost înființată sub forma unei administrații publice, ci sub forma unei asociații de drept privat, iar unele dintre activitățile sale, pentru care beneficiază de capacitatea de autofinanțare, nu au caracter public.

34 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 2 alineatul (1) punctul 4 literele (a)-(c) din Directiva 2014/24, o entitate trebuie să fie calificată drept „organism de drept public” atunci când, în primul rând, a fost înființată în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial, în al doilea rând, are personalitate juridică și, în al treilea rând, este finanțată, în cea mai mare parte, de către stat, autorități regionale sau locale sau alte organisme de drept public sau administrarea sa face obiectul supravegherii de către autoritățile sau organismele

respective sau au un consiliu de administrație, de conducere sau de supraveghere alcătuit din membri desemnați în proporție de peste 50 % de către stat, de autorități regionale sau locale sau de alte organisme de drept public.

35 Curtea a statuat deja că cele trei condiții care figurează la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 literele (a)-(c) din Directiva 2014/24 sunt cumulative, în timp ce cele trei criterii menționate în cadrul celei de a treia condiții au, în ceea ce le privește, caracter alternativ (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, punctul 20, precum și Hotărârea din 5 octombrie 2017, LitSpecMet, C-567/15, EU:C:2017:736, punctul 30 și jurisprudența citată).

36 În ceea ce privește prima dintre aceste trei condiții, prevăzută la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (a) din Directiva 2014/24, din jurisprudența Curții reiese că legiuitorul Uniunii nu a dorit să supună normelor obligatorii privind contractele de achiziții publice decât entitățile înființate în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial, și a căror activitate răspunde unor asemenea necesități (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 octombrie 2017, LitSpecMet, C-567/15, EU:C:2017:736, punctul 35).

37 În această privință, indiferent dacă, de la crearea sa sau ulterior acesteia, entitatea în cauză trebuie să asigure în mod efectiv îndeplinirea unor necesități de interes general, îndeplinirea unor astfel de necesități trebuie să poată fi constatată în mod obiectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 decembrie 2002, Universale-Bau și alții, C-470/99, EU:C:2002:746, punctul 63).

38 În speță, din explicațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că, în Italia, activitatea de interes general pe care o constituie sportul este pusă în aplicare de fiecare dintre federațiile sportive naționale în cadrul misiunilor cu caracter public atribuite în mod expres acestor federații de articolul 15 alineatul 1 din Decretul legislativ nr. 242 și enumerate exhaustiv la articolul 23 alineatul 1 din statutul CONI.

39 În această privință, rezultă că mai multe dintre misiunile enumerate la articolul 23 alineatul 1 din statutul CONI, precum controlul desfășurării în bune condiții a competițiilor și a campionatelor, prevenirea și sancționarea dopajului sau chiar pregătirea olimpică și de nivel înalt, nu au caracter industrial sau comercial, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere. În aceste condiții, din moment ce asigură efectiv astfel de misiuni, o federație sportivă națională îndeplinește condiția prevăzută la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (a) din Directiva 2014/24.

40 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție, în primul rând, de faptul că FIGC are forma juridică a unei asociații de drept privat și că înființarea sa nu decurge, în consecință, dintr-un act formal care instituie o administrație publică.

41 Astfel, pe de o parte, modul de redactare a articolului 2 alineatul (1) punctul 4 din Directiva 2014/24 nu conține nicio trimitere la modalitățile de înființare și nici la forma juridică a entității. Pe de altă parte, trebuie amintit că noțiunea de „organism de drept public” trebuie să primească o interpretare funcțională independentă de modalitățile formale ale punerii sale în aplicare, astfel încât această necesitate se opune efectuării unei distincții în funcție de forma și de regimul juridic aplicabil entității în cauză potrivit dreptului național sau în funcție de forma juridică a dispozițiilor care instituie această entitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 noiembrie 1998, BFI Holding, C-360/96, EU:C:1998:525, punctul 62, Hotărârea din 15 mai 2003, Comisia/Spania, C-214/00, EU:C:2003:276, punctele 55 și 56, precum și Hotărârea din 12 septembrie 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, punctul 21 și jurisprudența citată).

42 În al doilea rând, este de asemenea lipsit de pertinență faptul că FIGC desfășoară, pe lângă activitățile de interes general enumerate exhaustiv la articolul 23 alineatul (1) din statutul CONI, alte activități care ar constitui o mare parte din ansamblul activităților sale și care ar fi autofinanțate.

43 Astfel, Curtea a statuat deja că este irelevant că, pe lângă misiunea de a răspunde unor necesități de interes general, o entitate desfășoară și alte activități, precum și faptul că îndeplinirea necesităților de interes general constituie doar o parte relativ nesemnificativă a activităților desfășurate în mod efectiv de entitatea respectivă, din moment ce aceasta continuă să își asume responsabilitatea necesităților la care are în mod specific obligația să răspundă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 noiembrie 1998, BFI Holding, C-360/96, EU:C:1998:525, punctul 55).

44 Este necesar să se precizeze că, în aceste condiții, faptul că o federație sportivă națională beneficiază de o capacitate de autofinanțare în special în raport cu activitățile lipsite de caracter public pe care le desfășoară nu poate avea, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 56 din concluzii, vreo relevanță, o asemenea capacitate de autofinanțare fiind astfel lipsită de incidență asupra atribuirii unor misiuni cu caracter public.

45 Pe de altă parte, nici Hotărârea din 15 ianuarie 1998, Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1998:4), nu permite să se ajungă la o concluzie diferită.

46 Pe de o parte, considerațiile care figurează la punctele 20-35 din această hotărâre ilustrează tocmai linia jurisprudenței amintite la punctul 43 din prezenta hotărâre, care implică în esență că, pentru a stabili dacă o entitate poate fi considerată un organism de drept public, este irelevant dacă această entitate desfășoară alte activități decât cele care urmăresc să răspundă necesităților de interes general, chiar dacă aceste din urmă activități ar fi lipsite de importanță.

47 Pe de altă parte, considerațiile care figurează la punctele 38-41 din Hotărârea din 15 ianuarie 1998, Mannesmann Anlagenbau Austria și alții (C-44/96, EU:C:1998:4), nu sunt pertinente în vederea soluționării cauzelor principale ale căror caracteristici sunt diferite de cele din situația descrisă în hotărârea menționată, și anume situația unei societăți înființate și deținute în majoritate de o autoritate contractantă în vederea desfășurării unor activități comerciale pentru care aceasta beneficiază de un transfer al mijloacelor financiare care decurg din activitățile pe care această autoritate contractantă le desfășoară în scopul de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial.

48 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (a) din Directiva 2014/24 trebuie interpretat în sensul că se poate considera că o entitate care este învestită cu misiuni cu caracter public definite în mod exhaustiv de dreptul național a fost înființată în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial, în sensul acestei dispoziții, chiar dacă aceasta nu a fost înființată sub forma unei administrații publice, ci a unei asociații care intră sub incidența dreptului privat, iar unele dintre activitățile sale, pentru care beneficiază de o capacitate de autofinanțare, nu au caracter public.

Cu privire la a doua întrebare

49 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă a doua ipoteză cu caracter alternativ prevăzută la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (c) din Directiva 2014/24 trebuie interpretată în sensul că trebuie să se considere că gestiunea unei federații sportive naționale este supusă supravegherii unei autorități publice, ținând seama, pe de o parte, de competențele cu care această autoritate este învestită în raport cu o astfel de federație și, pe de altă parte, de faptul că organismele esențiale ale autorității respective sunt compuse în majoritate din reprezentanți ai tuturor federațiilor sportive naționale.

50 În această privință, trebuie amintit că criteriile alternative care figurează la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (c) din Directiva 2014/24, astfel cum au fost amintite la punctul 34 din prezenta hotărâre, reflectă, fiecare, dependența strânsă a unui organism față de stat, față de autoritățile

regionale sau locale sau față de alte organisme de drept public și că, în ceea ce privește mai precis criteriul referitor la supravegherea gestiunii, o astfel de supraveghere se bazează pe constatarea unui control activ asupra gestiunii organismului în cauză, de natură să creeze o dependență a acelui organism față de autoritățile publice, echivalentă cu cea care există atunci când unul dintre celelalte două criterii alternative este îndeplinit, ceea ce poate permite autorităților publice să influențeze deciziile respectivului organism în materie de achiziții publice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2003, Adolf Truley, C-373/00, EU:C:2003:110, punctele 68, 69 și 73, precum și jurisprudența citată).

51 Prin urmare, în principiu, un control *a posteriori* nu îndeplinește acest criteriu, întrucât nu permite autorităților publice să influențeze deciziile organismului în cauză în acest domeniu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, punctul 29 și jurisprudența citată).

52 În speță, din reglementarea națională și în special din dispozițiile coroborate ale articolului 1 din Decretul-lege nr. 220, ale articolului 2 alineatul 1 și ale articolului 5 alineatul 1 din Decretul legislativ nr. 242, precum și ale articolului 1 alineatul 2 și ale articolului 6 alineatul 1 din statutul CONI reiese că acesta, în calitate de autoritate de disciplină, de reglementare și de gestionare a activităților sportive, are în principal sarcina, în cadrul autonomiei dreptului sportului și a principiilor dreptului internațional al sportului, de a organiza și de a consolida sportul național, în special pregătirea atleților și instituirea unor mijloace adecvate pentru pregătirea olimpică, de a adopta măsuri antidoping și de a promova diseminarea maximă a activităților sportive. În acest scop, consiliul național al CONI, în calitate de organ suprem de reprezentare din sportul italian, activează prin difuzarea ideii olimpice, asigură activitatea necesară pentru pregătirea olimpică, reglementează și coordonează activitatea sportivă națională și armonizează printre altele acțiunea federațiilor sportive naționale.

53 Rezultă astfel că, exercitând în esență o funcție de reglementare și de coordonare, CONI constituie o organizație centrală care urmărește înainte de toate să adreseze federațiilor sportive naționale norme sportive, etice și structurale comune, astfel încât să încadreze practica sportivă în mod armonizat în acord cu normele internaționale, în special în cadrul competițiilor și al pregătirii pentru Jocurile Olimpice. În această privință, trebuie să se arate de altfel că, în temeiul articolului 7 alineatul 2 litera e) din Decretul legislativ nr. 242, controlul CONI asupra acestor federații pare să se limiteze în esență la domeniile bunei organizări a competițiilor, pregătirii olimpice, activității sportive de nivel înalt și utilizării ajutoarelor financiare, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

54 În schimb, din dosarul prezentat Curții nu reiese că CONI are ca sarcină să reglementeze detaliile practicii sportive cotidiene sau să intervină în gestiunea concretă a federațiilor sportive naționale și în raporturile pe care acestea le întreține, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 29 din concluzii, cu structurile de bază constituite din cluburi, asociații și celelalte entități publice sau private, precum și cu orice individ care dorește să practice sportul.

55 Această definiție a rolului și a misiunii CONI pare să fie confirmată de articolul 20 alineatul 4 din statutul CONI, potrivit căruia federațiile sportive naționale, deși sunt obligate să desfășoare activitatea sportivă și activitățile corespunzătoare de promovare în conformitate cu deciziile și cu instrucțiunile CIO și ale CONI, beneficiază, sub controlul acestuia din urmă, de o autonomie tehnică, organizatorică și de gestiune în cadrul dreptului sportului. Rezultă astfel că, cu excepția domeniilor în care CONI este abilitat să intervină și să exercite un control, aceste federații beneficiază de o autonomie extinsă în ceea ce privește propria gestiune și gestionarea diferitor aspecte ale disciplinei sportive de care răspund, relația lor cu CONI limitându-se, la prima vedere, la respectarea orientărilor și a normelor generale edictate de acesta din urmă. Articolul 15 alineatul 4 din Decretul legislativ nr. 242 precizează de altfel

că adunarea federației sportive naționale în cauză este cea care efectuează aprobarea și controlul programelor bugetare de orientare ale organului de administrare, ceea ce tinde, și în acest caz, să arate că federațiile menționate au o autonomie deplină de gestiune.

56 Într-o astfel de configurație care, ținând seama de marea diversitate a soluțiilor reținute în diferitele state membre, este proprie dreptului italian al sportului, trebuie să se considere că o administrație publică însărcinată în esență să edicteze norme în materie sportivă, să verifice buna lor aplicare și să intervină numai la nivelul organizării competițiilor și al pregătirii olimpice fără a reglementa organizarea și practica cotidiană a diferitor discipline sportive nu poate fi considerată, la prima vedere, un organ ierarhic capabil să controleze și să conducă gestiunea federațiilor sportive naționale și cu atât mai puțin în cazul în care aceste federații beneficiază de autonomie de gestiune.

57 Autonomia de gestiune conferită federațiilor sportive naționale în Italia pare să pledeze astfel, *a priori*, împotriva unui control activ al CONI până la punctul la care acesta din urmă să fie în măsură să influențeze gestiunea unei federații sportive naționale precum FIGC, în special în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice.

58 În aceste condiții, o asemenea prezumție poate fi răsturnată dacă se dovedește că, având în vedere situația de fapt, diferitele competențe de care dispune CONI față de FIGC au ca efect crearea unei dependențe a acestei federații față de CONI astfel încât acesta să poată influența deciziile respectivei federații în materie de achiziții publice. În această privință, spiritul de competiție sportivă a cărei organizare și gestionare concretă ține de federațiile sportive naționale, astfel cum s-a arătat la punctul 55 din prezenta hotărâre, impune ca aceste diferite competențe ale CONI să nu fie înțelese într-o accepțiune prea tehnică, ci să li se dea o interpretare mai mult materială decât formală.

59 În consecință, revine instanței de trimitere sarcina de a examina dacă diferitele competențe cu care CONI este învestit față de FIGC dovedesc, în ansamblu, existența unei dependențe însoțite de o astfel de posibilitate de influență. Deși această verificare revine exclusiv instanței de trimitere, Curtea, pronunțându-se asupra trimiterii preliminare, poate să ofere totuși, dacă este cazul, precizări menite să orienteze instanța națională în decizia sa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 mai 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego, C-614/17, EU:C:2019:344, punctul 37 și jurisprudența citată).

60 În ceea ce privește, în primul rând, competența CONI de a recunoaște federațiile sportive naționale în scopuri sportive, astfel cum rezultă din articolul 5 alineatul 2 litera c) și din articolul 15 alineatele 5 și 6 din Decretul legislativ nr. 242, precum și din articolul 6 alineatul 4 literele b) și c) din statutul CONI, trebuie să se arate, pe de o parte, că, în acest cadru, CONI aplică o reglementare generală care, potrivit observațiilor scrise ale guvernului italian, este comună oricărei entități sportive asociative care dorește să obțină personalitate juridică sau care este tributară, chiar minoritar, unor contribuții publice. Pe de altă parte, din dosarul prezentat Curții reiese că recunoașterea de către CONI nu este decât o etapă prealabilă care privește numai procesul de recunoaștere în scopuri sportive, toate aceste federații fiind recunoscute uniform potrivit modalităților și condițiilor prevăzute de reglementarea italiană în vigoare, în speță Decretul Președintelui Republicii nr. 361 din 10 februarie 2000.

61 În plus, din dispozițiile coroborate ale articolului 6 alineatul 4 litera c) și ale articolului 21 alineatul 1 din statutul CONI rezultă că, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, criteriile pe baza cărora se acordă recunoașterea nu se referă nicidecum la aspecte privind gestionarea federației în cauză, ci vizează condiții generale pe care trebuie să le îndeplinească orice federație sportivă națională în materie de sport și de organizare, precum și respectarea normelor și a principiilor de bază, cum sunt principiul democrației interne sau principiul egalității de gen și de șanse. În aceeași ordine de idei, recunoașterea unei federații sportive naționale nu poate fi revocată de consiliul național al CONI, în temeiul articolului 21 alineatul 3 din statutul CONI, decât în ipoteza în care federația în cauză nu ar mai îndeplini condițiile prevăzute la articolul 21 alineatul 1 din acest statut.

62 Este adevărat că, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 71 din concluzii, procesul de recunoaștere pare să fie legat, potrivit dispozițiilor coroborate ale articolului 5 alineatul 2 litera b) din Decretul legislativ nr. 242, precum și ale articolului 6 alineatul 4 litera b) din statutul CONI, de examinarea conformității statutului federației sportive naționale în cauză cu principiile fundamentale definite de consiliul național al CONI. Cu toate acestea, sintagma „principii fundamentale” coroborată cu principiile cărora trebuie să li se conformeze dispozițiile statutare și prevăzute de regulamentele acestor federații în temeiul articolului 16 alineatul 1 din Decretul legislativ nr. 242, precum și al articolului 21 alineatul 1 litera c) și al articolului 22 alineatele 1-3 din statutul CONI pare să ateste că consiliul național al CONI nu poate defini decât norme de organizare inspirate din principiul democrației interne pe care statutele federațiilor menționate trebuie să îl respecte, fără a fi în măsură să impună acestora norme de gestiune detaliate și avansate.

63 Din moment ce intervenția CONI se limitează la a stabili principii fundamentale pentru a armoniza reglementarea generală căreia îi sunt supuse toate federațiile sportive naționale și pentru a se asigura că aceste federații sportive sunt operaționale, în disciplina sportivă de care sunt responsabile, la nivel național și internațional, urmărind obiectivele stabilite de lege și adoptând dispoziții statutare și prevăzute de regulamente conforme cu această lege și cu principiul democrației interne, nu rezultă, la prima vedere, că recunoașterea prealabilă a FIGC în scopuri sportive permite, în sine, CONI să exercite, ulterior, un control activ asupra gestiunii acestei federații până la punctul de a influența deciziile acesteia din urmă în materie de achiziții publice.

64 În ceea ce privește, în al doilea rând, competența CONI, prevăzută la articolul 5 alineatul 2 litera a) și la articolul 15 alineatul 1 din Decretul legislativ nr. 242, precum și la articolul 20 alineatul 4 și la articolul 23 alineatele 1bis și 1ter din statutul CONI, de a adopta, în privința federațiilor sportive italiene, linii directoare, decizii, directive și instrucțiuni referitoare la desfășurarea activității sportive pe care aceste federații o reglementează, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, astfel cum FIGC, CONI și guvernul italian au susținut în ședință, toate aceste norme urmăresc să impună federațiilor sportive naționale reguli globale, largi și abstracte sau orientări generale privind organizarea sportivă în dimensiunea sa publică, așa încât, procedând astfel, CONI nu ar interveni activ în gestiunea acestor federații până la punctul de a influența deciziile acestora în materie de achiziții publice sau dacă, dimpotrivă, CONI este în măsură să supună respectivele federații unor norme de gestiune foarte detaliate și să le impună un anumit profil de gestiune, în special în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 februarie 2001, Comisia/Franța, C-237/99, EU:C:2001:70, punctele 50-52 și 57).

65 În ceea ce privește, în al treilea rând, competența CONI de a aproba în scopuri sportive statutele federațiilor sportive naționale, trebuie să se arate că, în exercitarea acestei competențe, astfel cum reiese din articolul 7 alineatul 5 litera l) și din articolul 22 alineatul 5 din statutul CONI, acesta din urmă nu poate evalua conformitatea statutelor acestor federații decât cu legea, cu propriul statut și cu principiile fundamentale stabilite de acesta. În aceste condiții, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă CONI ar fi putut impune FIGC, cu ocazia aprobării statutelor, modificări precum restrângerea autonomiei sale de gestiune sau, cu ocazia evaluării statutelor, revocarea recunoașterii FIGC pentru motivul că aceasta nu ar fi acceptat modificări care urmăreau să îi restrângă autonomia de gestiune sau să îi impună un comportament predeterminat în materie de gestiune.

66 În ceea ce privește, în al patrulea rând, competența CONI de a aproba bilanțurile și bugetele anuale ale federațiilor sportive naționale, astfel cum figurează la articolul 15 alineatul 3 din Decretul legislativ nr. 242, precum și la articolul 7 alineatul 5 litera g2) și la articolul 23 alineatul 2 din statutul CONI, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă în această privință CONI se limitează la a efectua un control pur contabil al bilanțurilor și al echilibrului bugetar, ceea ce nu ar indica existența unui control activ asupra gestiunii acestor federații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 februarie 2001, Comisia/Franța, C-237/99, EU:C:2001:70, punctul 53, și Hotărârea din 12 septembrie 2013, IVD, C-526/11, EU:C:2013:543, punctul 29), sau dacă această verificare privește și gestiunea în curs a federațiilor menționate, în special din perspectiva exactității cifrelor, a legalității, a căutării de

economii, a rentabilității și a raționalității, ceea ce ar tinde să demonstreze existența unui control activ asupra gestiunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2003, Adolf Truley, C-373/00, EU:C:2003:110, punctul 73).

67 Cât privește în special aprobarea bilanțurilor, instanța de trimitere trebuie să verifice dacă singura „sancțiune” legată de lipsa aprobării bilanțurilor de către CONI constă în nepublicarea acestor bilanțuri. Astfel de indicii ar tinde să demonstreze lipsa unei puteri de coerciție avute de CONI asupra federațiilor sportive naționale în această privință.

68 Referitor la aprobarea bugetului, va reveni instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă, astfel cum reiese din explicațiile furnizate de CONI în ședință, federațiile sportive naționale decid, *in fine*, cu privire la bugetul lor fără ca CONI să se poată opune adoptării sale și să fie astfel în măsură să controleze gestiunea federațiilor respective cu privire la acest aspect, ceea ce ar indica de asemenea lipsa puterii de coerciție avute de CONI.

69 Cât privește competența CONI, prevăzută la articolul 23 alineatul 2 din statutul acestuia, de a stabili contribuțiile financiare alocate federațiilor sportive naționale și de a defini sectoare speciale de alocare pentru aceste contribuții, va reveni instanței de trimitere sarcina de a verifica incidența acestei competențe asupra gestiunii concrete a FIGC, precum și asupra capacității acesteia din urmă de a menține controlul deciziilor sale în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice. În acest cadru, instanța de trimitere va trebui să țină seama de faptul că, pe de o parte, contribuțiile publice par să fie repartizate, în temeiul acestei dispoziții, în funcție de categorii foarte generale în cadrul dimensiunii publice a activității sportive, și anume promovarea sportului pentru tineri, pregătirea pentru Jocurile Olimpice și pregătirea pentru activitatea sportivă de nivel înalt, și că, pe de altă parte, în cazul particular al FIGC, astfel cum rezultă din decizia de trimitere și din indicațiile furnizate în ședință, finanțarea publică a respectivei federații este în orice caz minoritară, această federație beneficiind de o capacitate semnificativă de autofinanțare.

70 În ceea ce privește, în al cincilea rând, competența CONI de a numi, în temeiul articolului 7 alineatul 5 litera hl) din statutul CONI, auditorii care îl reprezintă în federațiile sportive naționale, va reveni instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă auditorii sunt în măsură să influențeze politica de gestiune a acestei federații, în special în materie de contracte de achiziții publice, ținând seama de faptul că, astfel cum reiese din observațiile scrise ale FIGC și ale CONI, acești auditori ar fi lipsiți de drept de veto și nu ar avea nicio putere de reprezentare și nicio putere de gestiune.

71 În ceea ce privește, în al șaselea rând, competența CONI, prevăzută la articolul 5 alineatul 2 litera e) din Decretul legislativ nr. 242, precum și la articolul 6 alineatul 4 literele e) și e1), la articolul 7 alineatul 5 litera e) și la articolul 23 alineatul 3 din statutul acestuia, de a controla desfășurarea activităților cu caracter public încredințate federațiilor sportive naționale, precum și, mai general, buna funcționare a acestor federații, va reveni instanței de trimitere sarcina de a verifica întinderea acestor controale asupra autonomiei de gestiune a federațiilor menționate și a capacității lor de decizie în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice. În special, instanța de trimitere va trebui să verifice dacă, astfel cum se arată la punctul 53 din prezenta hotărâre, controlul bunei funcționări a federațiilor sportive naționale se limitează în esență la domeniile organizării în bune condiții a competițiilor, ale pregătirii olimpice, ale activității sportive de nivel înalt și ale utilizării ajutoarelor financiare sau dacă un control mai activ asupra gestiunii acestor federații este efectuat de CONI.

72 În ceea ce privește în special competența CONI de a pune sub tutelă federațiile sportive naționale în cazul unei abateri grave de gestiune, al unor încălcări grave ale dreptului sportului, al imposibilității funcționării acestor federații sau al unor probleme de legalitate a competițiilor sportive, va reveni instanței de trimitere sarcina ca, pentru a exclude existența unui control activ asupra gestiunii federațiilor menționate, să stabilească dacă, asemenea celor susținute de FIGC, de CONI și de guvernul italian atât în observațiile lor scrise, cât și în ședință, aceste cazuri de intervenție a CONI, astfel cum rezultă din articolul 5 alineatul 2 litera e-ter) și din articolul 7 alineatul 2 litera f) din

Decretul legislativ nr. 242, precum și din articolul 6 alineatul 4 litera f1), din articolul 7 alineatul 5 litera f) și din articolul 23 alineatul 3 din statutul CONI, țin de simplul control de legalitate, iar nu de politica de gestiune a federațiilor sportive naționale, și dacă, independent de caracterul excepțional al punerii sub tutelă, exercitarea acestei competențe nu implică un control permanent asupra gestiunii acestor federații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 februarie 2001, Comisia/Franța, C-237/99, EU:C:2001:70, punctele 55 și 56).

73 Este necesar să se precizeze, astfel cum a arătat în esență domnul avocat general la punctul 66 din concluzii, că, pentru a evalua existența unui control activ al CONI asupra gestiunii FIGC și a unei posibilități de influență a CONI asupra deciziilor acesteia din urmă în materie de achiziții publice, analiza diferitor competențe ale CONI trebuie să facă obiectul unei aprecieri de ansamblu, precizându-se că, în general, o serie de indicii va putea revela această existență (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 februarie 2001, Comisia/Franța, C-237/99, EU:C:2001:70, punctul 59).

74 În ceea ce privește împrejurarea, evidențiată de instanța de trimitere, că, în ipoteza în care s-ar concluziona că CONI controlează gestiunea federațiilor sportive naționale precum FIGC în sensul celei de a doua ipoteze cu caracter alternativ prevăzute la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (c) din Directiva 2014/24, aceste federații ar exercita, datorită participării lor majoritare în cadrul principalelor organe colegiale ale CONI cu atribuții de deliberare potrivit articolelor 4 și 6 din Decretul legislativ nr. 242, o influență asupra activității CONI care ar contrabalansa acest control, trebuie subliniat că această împrejurare ar fi pertinentă numai dacă s-ar putea stabili că fiecare dintre federațiile sportive naționale, privită în mod izolat, este în măsură să exercite o influență semnificativă asupra controlului de gestiune exercitat de CONI în privința sa, cu consecința că acest control ar fi neutralizat și că o asemenea federație sportivă națională și-ar recupera astfel controlul gestiunii, iar aceasta în pofida influenței celorlalte federații sportive naționale care se află într-o situație similară.

75 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că a doua ipoteză cu caracter alternativ prevăzută la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (c) din Directiva 2014/24 trebuie interpretată în sensul că, în cazul în care o federație sportivă națională beneficiază, în temeiul dreptului național, de autonomie de gestiune, nu se poate considera că gestiunea acestei federații este supusă controlului unei autorități publice decât dacă, dintr-o analiză de ansamblu a competențelor de care dispune această autoritate față de respectiva federație, reiese că există un control de gestiune activ care, având în vedere situația de fapt, repune în discuție această autonomie până la punctul de a permite respectivei autorități să influențeze deciziile aceleiași federații în materie de achiziții publice. Împrejurarea că diferitele federații sportive naționale exercită o influență asupra activității autorității publice în cauză ca urmare a participării lor majoritare în cadrul principalelor organe colegiale ale acesteia nu este pertinentă decât dacă se poate dovedi că fiecare dintre aceste federații, privită în mod izolat, este în măsură să exercite o influență semnificativă asupra controlului public exercitat de această autoritate în privința sa, cu consecința că acest control ar fi neutralizat și că o astfel de federație sportivă națională și-ar recupera astfel controlul asupra gestiunii sale, iar aceasta în pofida influenței celorlalte federații sportive naționale care se află într-o situație similară.

Cu privire la cheltuielile de judecată

76 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

1) **Articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (a) din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE trebuie interpretat în sensul că se poate considera că o entitate care este învestită cu misiuni cu caracter public definite în mod exhaustiv de dreptul național a fost înființată în scopul specific de a răspunde unor necesități de interes general, fără caracter industrial sau comercial, în sensul acestei dispoziții, chiar dacă aceasta nu a fost înființată sub forma unei administrații publice, ci a unei asociații care intră sub incidența dreptului privat, iar unele dintre activitățile sale, pentru care beneficiază de o capacitate de autofinanțare, nu au caracter public.**

2) **A doua ipoteză cu caracter alternativ prevăzută la articolul 2 alineatul (1) punctul 4 litera (c) din Directiva 2014/24 trebuie interpretată în sensul că, în cazul în care o federație sportivă națională beneficiază, în temeiul dreptului național, de autonomie de gestiune, nu se poate considera că gestiunea acestei federații este supusă controlului unei autorități publice decât dacă, dintr-o analiză de ansamblu a competențelor de care dispune această autoritate față de respectiva federație, reiese că există un control de gestiune activ care, având în vedere situația de fapt, repune în discuție această autonomie până la punctul de a permite respectivei autorități să influențeze deciziile aceleiași federații în materie de achiziții publice. Împrejurarea că diferitele federații sportive naționale exercită o influență asupra activității autorității publice în cauză ca urmare a participării lor majoritare în cadrul principalelor organe colegiale ale acesteia nu este pertinentă decât dacă se poate dovedi că fiecare dintre aceste federații, privită în mod izolat, este în măsură să exercite o influență semnificativă asupra controlului public exercitat de această autoritate în privința sa, cu consecința că acest control ar fi neutralizat și că o astfel de federație sportivă națională și-ar recupera astfel controlul asupra gestiunii sale, iar aceasta în pofida influenței celorlalte federații sportive naționale care se află într-o situație similară.**

Semnături